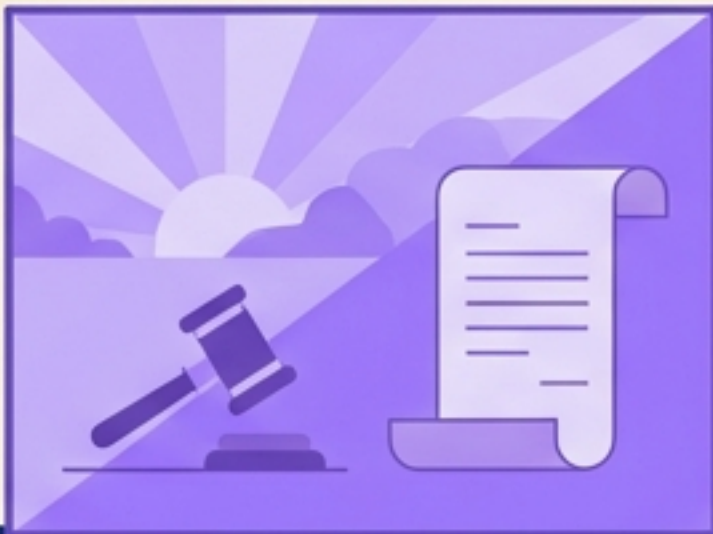

As Grandes Reformas da II República

Unha análise estrutural das transformacións políticas,
sociais e económicas entre 1931 e 1936.

Contexto Histórico e Fases da República (1931-1936)

1ª Etapa (Abril - Dezembro 1931): Gobierno Provisional.

Período constituinte formado por partidos favorables á república. Inicio do grande impulso reformista.

2ª Etapa (Dec. 1931 - Set. 1933): Bienio de Esquerdas ou Reformista.

Gobierno de PSOE e republicanos de esquerda. Aprobación da Constitución e consolidación das reformas.

3ª Etapa (1933 - 1936): Bienio de Dereitas (Bienio Negro).

Parálise e rectificación das reformas iniciadas.

4ª Etapa (1936): Gobierno da Fronte Popular.

Intento desesperado de recuperar o proxecto reformista previo ao golpe de Estado.

A Reforma Educativa e Relixiosa

A Igrexa resistiu con forza eses ventos impetuosos de modernización e de secularización... Así se forxou a historia dun resentimento constante — Julián Casanova.

- Forte influencia da Igrexa na educación e a moral.
- Movemento histórico de secularización freto á resistencia relixiosa.
- Altos índices de analfabetismo na poboación española.

Causas

- **Goberno Provisional:** Creación de 7.000 escolas, coeducación, fin da relixión obrigatoria. Disolución dos Xesuítas. A Constitución de 1931 define unha república laica.
- **Bienio Reformista:** Secularización de cemiterios, matrimonio civil, Lei do Divorcio (1932), e Lei de Confesións (1933).
- **Expansión cultural:** 13.000 novas escolas, Misións Pedagóxicas, dereito ao ensino en linguas rexionais (galego).

Evolución (Medidas Principais)

Consecuencias

- Percepción de persecución polo clero e sectores conservadores.
- Dimisión do Presidente da República, Alcalá Zamora (1931).
- Consolidación dunha fractura social que alimentaría a Guerra Civil.

A Reforma Militar (A Lei Azaña)

Causas

- Excesivo número de oficiais (macrocefalia militar).
- Armamento deficiente e obsoleto.
- Tradición de excesiva influencia e intervención na política civil.

Evolución (Proxecto de Azaña)

- **Goberno Provisional:** Decreto de Retiros (xubilación anticipada conservando salario).
- Anulación dos ascensos concedidos durante a ditadura de Primo de Rivera.
- Peche da Academia Militar de Zaragoza.
- Supresión da Lei de Xurisdicións (1906) e obriga de prometer fidelidade á República.
- **Bienio Reformista:** Creación da Garda de Asalto (1932) e Lei de Vagos e Maleantes (1933).

Consecuencias

- Fondo malestar nos sectores do exército (especialmente nos africanistas).
- Primeiro levantamento armado: O golpe do xeneral Sanjurjo ou Sanjurjada (1932).
- Perda paradoxal de militares leais debido á xubilación forzosa.

A Reforma Agraria

Causas

- Fracaso histórico das desamortizacións do século XIX.
- Grave atraso técnico no campo español.
- **Desigual distribución** da terra (predominio do latifundismo, especialmente na metade sur).
- **Miseria** extrema dos xornaleiros.

Evolución (A Lexislación)

- **Goberno Provisional:** Decreto de Laboreo Forzoso (expropiación de terras non traballadas) e Decreto de Termos Municipais (prioridade ao emprego local).
- **Bienio Reformista:** Aprobación da Lei da Reforma Agraria (1932). Permite ao Estado expropiar terras (con indemnización) para ceder o seu uso aos campesiños mediante pequenos lotes.

Consecuencias

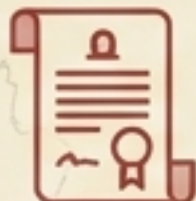
- **Triplo fracaso:** Descontento xeneralizado.
- **Bloqueo:** Propietarios e Igrexa opóñense frontalmente; o Estado carece de fondos para indemnizar.
- **Decepción e Violencia:** Lentitude desesperante para os campesiños. O anarquismo responde con ocupacións de terras e insurrección (Sucesos de Casas Viejas, 1933).

A Reforma Territorial

Causas

- Demandas históricas de rexións con expectativas de maior autonomía.
- **Presión inmediata:** Francesc Maciá proclama a República Catalá (como Estado independente) o mesmo 14 de abril de 1931.

Evolución (O Camiño Estatutario)

- **Goberno Provisional:** Pacto con Maciá a cambio da promesa dun Estatuto. A Constitución de 1931 fixa 3 requisitos para a autonomía:
 1. Proposta pola maioría dos concellos.
 2. Aprobación por $\frac{2}{3}$ dos electores.
 3. Aprobación nas Cortes españolas.
- **Bienio Reformista e Fronte Popular:** Aprobación do Estatuto de Cataluña (1932). Aprobación dos estatutos Vasco e Galego (1936).

Consecuencias

- Extremo nerviosismo nos sectores máis conservadores e no exército.
- A cuestión territorial utilízase como xustificación principal para a Sanjurjada (1932) e o golpe de Estado de xullo de 1936.

4. A Reforma Laboral: Dereitos nun País Precario

Causas (O Problema)

- Profunda crise económica (Crack do 29).
- Clase obreira en situación extrema e salarios de subsistencia.
- Lexislación previa totalmente favorable á patronal.

Evolución (As Medidas)

- ✓ Impulsor: Largo Caballero (PSOE).
- ✓ Lei de Xornada Máxima: 8 horas diarias (48h semanais).
- ✓ Lei de Xurados Mixtos: Organismos paritarios (patróns/obreiros) para fixar condicións e mediar.
- ✓ Lei de Contrato de Traballo: Negociación colectiva, vacacións pagas (7 días).
- ✓ Lei de Termos Municipais: Obriga de contratar xornaleiros locais.

Consecuencias (A Reacción)

- Reacción hostil da patronal ante a perda de poder.
- Incremento sostido da conflitividade social.
- Culminación da tensión coa Folga Revolucionaria de outubro de 1934.

O Ocaso das Reformas e a Fenda Cara á Guerra Civil

O conxunto de transformacións xerou unha pinza de oposición insostible para a estabilidade da II República:

A Oposición Conservadora

- **Actores:** Terratenentes, patróns, Igrexa e sectores militares.
- **Reacción:** Intentos de frear a lexislación polas vías militares (Sanjurjada, 1932) e políticas (vitoria electoral en novembro de 1933).
- **Resultado:** O Bienio Negro antirreformista.

A Oposición Anarquista

- **Actores:** Sectores xornaleiros e movementos libertarios.
- **Reacción:** Rexeitamento da república burguesa e a lentitude dos cambios. Estratexia de acción directa e insurrección (Arnedo, Casas Viejas).
- **Resultado:** Dimisión de Azaña pola represión e fragmentación da esquerda.

O Colapso: O triunfo da Fronte Popular (Febreiro 1936) intenta reactivar as leis. O medo conservador á revolución social precipita o **golpe de xullo de 1936**, desembocando na Guerra Civil.

Resumo das Reformas da II República (1931-1936)

Tipo de Reforma	Obxectivo Principal	Estado (Bienio Reformista/Frente Popular)	Oposición/Paralización (Bienio Negro)
Agraria	Redistribución da terra, asentamentos (IRA).	Impulso inicial (lento), aceleración coa Frente Popular.	Freo total ás expropiacións e asentamentos do IRA.
Laboral	Mellora das condicións, xurados mixtos.	Lexislación avanzada (termos municipais, xurados).	Derrogación de termos municipais, modificación de xurados mixtos, despedido libre.
Relixiosa	Separación Igrexa-Estado, laicidade, control da educación.	Peches de colexios católicos, non pago ao clero.	Suspensión dos peches de colexios católicos e pago ao clero restituído.
Militar	Modernización, lealdade á República, redución de oficiais.	Mantemento de leis, promoción de perfís leais.	Mantemento das leis, pero promocionando perfís conservadores/africanistas.
Territorial	Estatutos de autonomía (Cataluña, País Vasco, Galicia).	Aprobación de estatutos.	Paralización ou freo ao desenvolvemento das autonomías.
Educativa	Creación de escolas públicas, educación laica e mixta.	Construción de escolas, formación de mestres.	Freo ao programa de construción, retorno da influencia relixiosa.

O proxecto reformista enfrontouse á resistencia das elites e á impaciencia social, o que levou á súa paralización no Bienio Negro e a unha aceleración conflitiva coa Frente Popular.